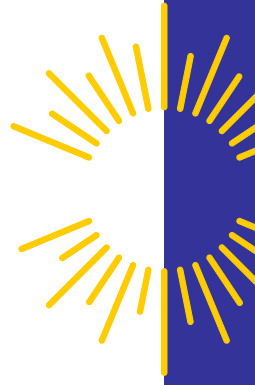

Satu tunnin maratonista

JOHDON BLOGI

Olipa kerran kauan sitten kaukana täältä pieni valtakunta, jossa parikymmentä reipasta urheilijaa odotti suuren maratonkilpailun alkamista. Tuon pienen kaukaisen valtakunnan suuret urheilujohtajat eivät kuitenkaan saaneet päätettyä, minkä värisissä ja merkkisissä juoksukengissä tuo maraton tulisi juosta, ja niinpä kilpailun alku viivästyi viivästymistään. Suuret urheilujohtajat toivat kukin vuorollaan nähtäväksi omasta mielestään mitä hienoimpia jalkineita, mutta toisten suurten urheilujohtajien mielestä ne eivät olleet väriltään tai malliltaan kelvollisia. Osoittautuivatpa monet jalkineet sääntöjenkin vastaisiksi.

Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta on valmisteltu pitkään useiden eduskuntavaalikausien aikana. Kulloinkin hallitusvastuussa olleet puolueet ovat tehneet omia ehdotuksiaan sote-uudistuksen toteutustavaksi. Malli toisensa jälkeen on kaatunut poliittisiin ristiriitoihin ja perustuslain vastaisuuksiin.

Aika kului kulumistaan, mutta yhä vain suuret urheilujohtajat jatkoivat kiistelystä. Ammuttiinpa lopulta tuon maratonkilpailun lähtölaukauskin, ja ajanottokello alkoi käydä, mutta yhä vain jatkui kiistely siitä, millaiset jalkineet juoksijoille pitäisi antaa. Lopulta, kuin ihmeen kautta, löytyi muutaman vielä kokeilemattoman kenkäparin joukosta malli, joka oli sääntöjen mukainen, vaikka kaikki suuret urheilujohtajat eivät siitäkään mallista kovin pitäneet. Saattoipa kelvollisen kenkämallin löytymistä auttaa sekin, että tuohon pieneen kaukaiseen valtakuntaan levisi paha tauti, ja suuret urheilujohtajat alkoivat pelätä sairastumista unohtaen toviksi kenkäkiistansa.

Sote-uudistus olisi pitänyt toteuttaa viimeistään 2010-luvun alussa, mieluummin jopa vähän aikaisemmin. Silloin olisi kyetty varautumaan ikärakenteen muutokseen ja työvoimapulaan ajoissa. On epäilty, olisiko sote-uudistusta saatu maaliin viime eduskuntavaalikaudellakaan, ellei päätöksentekijöiden, median ja yleisön mielenkiinto olisi suuntautunut koronapandemiaan ja sote-uudistus saanut sen myötä valmistelurauhaa.

Kun valittuja kenkiä oli hetki soviteltu jalkaan, pääsivät juoksijat viimein matkaan. Olipa silloin ajanottokello käynyt jo yli tunnin lähtölaukauksesta. Pienen kaukaisen valtakunnan reippaat urheilijat juoksivat hyvää vauhtia, mutta se ei suurille urheilujohtajille riittänyt. Alkoivatpa he vaatia, että maaliin olisi ehdittävä runsaassa kahdessa tunnissa siitä, kun lähtölaukaus oli ammuttu, vaikka matkaa oli tehty vasta muutama minuutti. Olihan tuossa pienessä kaukaisessa valtakunnassa tekeillä sellainenkin ihme, että kahden tunnin juna-matka kuljettaisiin kohta yhdessä tunnissa. Pitäähän sellaisen maan urheilijoiden pystyä koko maratonmatka yhdessä tunnissa juoksemaan.

Hyvinvointialueille annettiin sote-järjestämisvastuu siinä vaiheessa, kun sote-uudistus oli jo 10 – 15 vuotta myöhässä. Nyt alueita vaaditaan toimintaa rajusti saneeraamalla kuromaan tuo vuosikymmenen viive umpeen muutamassa vuodessa. Vaatimus hyvinvointialueiden talouden tasapainottamisesta kolmessa vuodessa on melkein kuin vaatimus maratonin juoksemisesta tunnissa.

Kun matkaa oli kotvanen tehty, alkoivat suuret urheilujohtajat huomata, että maratonia ei tunnissa juostaisi. Niinpä kävivät he pohtimaan, miten vauhtia voisi lisätä. Ehdottipa jokunen suuri urheilujohtaja, että vähennetään juoksijoiden määrää niin, että joku juoksijoista ottaisi toisen selässään kannettavakseen. Kenties sillä keinolla nopeammin maaliin päästäisiin. Suunniteltiinpa hitaammin eteneville juoksijoille kuntotarkastuksia ja lisää valmennusta, josko se matkan tekoa jouduttaisi.

Hyvinvointialueet ovat toimineet runsaat puolitoista vuotta. Kun sote- ja pelastuspalveluiden järjestämismvastuu siirrettiin kunnilta hyvinvointialueille, siirtyvien kustannusten ja rahoituksen oli tarkoitus vastata toisiaan. Hyvinvointialueille siirtyi kuitenkin kustannuksia enemmän kuin rahoitusta. Tämä on keskeisin syy hyvinvointialueiden suuriin alijäämiin.

Kovin kuuma ja helteinen oli tuo päivä, jona maratonkilpailu juostiin. Oli pa juoksijoille sentään laitettu matkan varrelle vesipisteitä, joissa he saivat tilkkasen juotavaa. Varsin vähän vain oli vettä tarjolla, ja niin alkoivat reippaat urheilijat tuntea alati pahenevaa nestehukkaa. Kertoivatpa silloin suuret urheilujohtajat pienen kaukaisen valtakunnan vesijohdon vuotavan niin pahasti, että enempää vettä ei ollut juoksijoille antaa. Ilkkui pa muuan suuri urheilujohtaja hienosta katsomoaitiostaan maratonreitillä varrelta, että nestehukka johtui vain siitä, että juoksijoille annettujen kenkien väri oli sysipaska, ja kertoipa hän vielä senkin, että ei ole tämän kenkämällin suuri fani. Heikensipä pieneen kaukaiseen valtakuntaan levinnyt paha tauti myös reippaiden urheilijoiden kuntoa ja hidasti matkantekoa, vaikka suuret urheilujohtajat eivät sitä muistaneetkaan.

Hyvinvointialueiden menojen kasvu johtuu etenkin inflaatiosta, palkkaratkaisuista, palvelutarpeen lisääntymisestä ja koronapandemian jälkeensä jättämästä hoito-velasta. Hyvinvointialueuudistus ja valittu rakennemalli eivät ole syytä kustannusten kasvuun, joka olisi toteutunut myös ilman uudistusta. Julkisen talouden alijäämä vaatii talouden tasapainottamistoimenpiteitä myös hyvinvointialueilta. Menee kuitenkin aikansa siihen, että päätökset ja toimenpiteiden toteutus alkavat näkyä toteutumina talouslukuissa. Julkisessa keskustelussa kielenkäyttö on ollut ajoittain ikäväänsävyistä. Esimerkiksi valtiovarainministeri Purra on käyttänyt ilmaisua ”sysipaska uudistus”.

Maratonjuoksu jatkuu, ja pienen kaukaisen valtakunnan reippaat urheilijat taivaltavat keskeytymättä kohti parin tunnin matkan päässä siintävää maalia. Eipä voida sanoa heidän olevan väsymättömiä. Väsyneitä he eivät ole matkantekoon, sillä sitä varten he ovat vuosia harjoitelleet ja kuntoaan rakentaneet. Väsyneitä he ovat siihen, miten suuret urheilujohtajat juoksijoille antamiaan jalkineita jatkuvasti moittivat ja miten vähän heidän juoksuaan kannustavat. Eritoten väsyneitä pienen kaukaisen valtakunnan reippaat urheilijat ovat siihen, miten suuret urheilujohtajat heitä yhä vieläkin vaativat juoksemaan koko täyden maratonmatkan vain tunnissa. Juna voi siihen joskus pystyä, mutta parhainkaan urheilija ei.

Hyvinvointialuejohtajien H23-verkosto julkaisi 2.9.2024 kannanoton, jossa todetaan, että vastoin yleistä käsitystä monet hyvinvointialueiden järjestämistä palveluista ovat paremmalla tolalla kuin ennen uudistusta. Hyvinvointialuejohtajat korostavat, että nyt nähtävät talouden haasteet olisivat toteutuneet myös aiemmassa mallissa, jossa palvelujen järjestäminen oli kuntien ja kuntayhtymien vastuulla.

– Hyvinvointialuejohtajat ovat sitoutuneita siihen, että talous saadaan hyvinvointialueiden osalta tasapainoon. Tämän tulee kuitenkin tapahtua turvallisesti ja hallitusti, ihmisten lakisääteiset palvelut ja luottamus säilyttäen. Talouden tasapainoa ja luottamuksen ilmapiiriä ei voida saavuttaa yksin. Molempien tueksi tarvitaan kansallisella tason tukea ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken, todetaan hyvinvointialuejohtajien kannanotossa.

*K*errotaan, että tuossa pienessä kaukaisessa valtakunnassa asui maailman onnellisin kansa. Sitä emme vielä tiedä, miten maratonjuoksu päättyy, mutta sen tiedämme, että tuon pienen kaukaisen valtakunnan asukkaat elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.

*S*en pituinen se.

Jari Jokela
hyvinvointialuejohtaja